

**КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ ТА
УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Дека́н
(підпис) доц. А. В. Стасишин
"30" вересня 2021 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Основи вироблення політики та прийняття
рішень

галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»

спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

спеціалізація: «Публічне адміністрування та управління бізнесом»

ОП«Публічне адміністрування та управління бізнесом»

освітній ступінь: магістр

ЛЬВІВ 2021

Програма навчальної дисципліни «Основи вироблення політики та прийняття рішень»

для студентів за галуззю знань 28 «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» спеціалізації «Публічне адміністрування та управління бізнесом» освітнього ступеня магістр

«28» серпня 2021 року – 12 с.

Розробник: Карпінський Б.А. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом Львівського національного університету імені Івана Франка

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Завідувачка кафедри _____

Комарницька Г.О.

Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу
Протокол № 1 від 28 серпня 2021 р.

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В динаміці подальшого розвитку України як демократичної, соціальної, правової держави безперечно особливої актуальності набувають питання необхідності як удосконалення існуючих, так і створення нових інституціональних основ розширення участі громадськості у виробленні публічної політики та прийнятті управлінських рішень на різних рівнях. Зокрема, налагодження результативної взаємодії громадськості з органами державної влади та місцевого самоврядування у формуванні й реалізації публічної політики є одним з пріоритетних завдань й стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні. Водночас, цілеспрямований аналіз взаємовідносин громадянського суспільства і демократичної держави засвідчує, що в Україні, на основі використання кращих стандартів світової практики, загалом сформовано нормативно-правове підґрунтя взаємодії органів публічної влади з інститутами громадського суспільства у виробленні й реалізації публічної політики. Вітчизняні нормативно-правові акти визначають значну кількість інституційних форм громадської участі у виробленні публічної політики, прийнятті політико-управлінських рішень та контролю за їх виконанням.

Органи публічної влади, залучаючи громадськість до творення публічної політики, поглиблюють процес політичної демократизації суспільства, прискорюють становлення соціально-правової держави, формують правову незалежність людини від держави, виховують й законослухняного громадянина. Водночас процес формування основ соціально-правової держави в Україні, на відміну від західноєвропейських її моделей, має свої особливості. Так, складність і суперечливість процесу державотворення обумовлена слабкими демократичними традиціями перехідного суспільства, недосконалістю політичної системи, недостатньою участю громадських інститутів у формуванні політики. Окрім того, нині в Україні особливого значення набуває практичний вимір реальної взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства. Власне, успішний сталий розвиток суспільства та економіки може бути забезпечений лише за умови системного використання результатів політики при прийнятті рішень у діяльності як органів влади, так і бізнес структур різного рівня, що вимагає продовження дослідницьких зусиль у даному напрямі.

Навчальна дисципліна «Основи вироблення політики та прийняття рішень» належить до нормативної навчальної дисципліни та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» для денної та заочної форм навчання.

Отже, програма навчальної дисципліни «Основи вироблення політики та прийняття рішень» спрямована на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ предмета та застосування здобутих знань, умінь та навичок на практиці.

Предмет навчальної дисципліни

Сучасні теоретичні основи вироблення політики та прийняття рішень в умовах проведення реформ, виходячи з потреб становлення соціально-правової держави.

Мета навчальної дисципліни

Сформуванню здатності досліджувати та розв'язувати складні проблеми вироблення політики та прийняття рішень з врахуванням особливостей їх інституційного та організаційного забезпечення в системі публічного управління та адміністрування.

Основні завдання

Завданнями вивчення дисципліни є:

- формування навичок з вироблення політики та прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах суспільного розвитку, що потребує застосування цілеспрямованих й сучасних підходів в системі публічного адміністрування та управління бізнесом;
- надання відомостей про застосування різних концепцій формування політики та прийняття рішень для цілей управління;

- ознайомлення з різноманітними методами вироблення політики та прийняття рішень у діяльності як органів влади, так і бізнес структур;
- формування навичок із зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, знань та пояснень щодо прийняття необхідних управлінських рішень у діяльності органів влади, бізнес структур, громадянського суспільства щодо забезпечення ефективної взаємодії (комунікації) між різними групами суб'єктів публічного управління та адміністрування;
- формування навичок із результативної та ефективної інформаційно-комунікативної взаємодії суб'єкту та об'єкту управління із зовнішнім і внутрішнім середовищем, створення та супроводження сприятливого зовнішнього та внутрішнього клімату щодо забезпечення реалізації політики розвитку публічної сфери (або її складової);
- формування навичок із консультування та надання роз'яснень і рекомендацій фізичним і юридичним особам з питань політики, вироблення рішень, функціонування суб'єктів і об'єктів публічної сфери, цінностей, цілей, стратегій, шляхів їх реалізації, діяльності органів публічного управління та адміністрування;
- формування навичок із оцінювання організаційного та управлінського контекстів в різних секторах діяльності при прийнятті рішень;
- формування навичок із застосування методів координації в умовах багаторівневого управління;
- формування навичок із застосування при вирішенні проблем публічного й бізнесового секторів, ціннісних та історичних контекстів.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Дисципліна вивчається після навчальних дисциплін «Стратегічне управління та управління змінами», «Методологія наукових досліджень у публічному управлінні та адмініструванні», «Ділове адміністрування» та передує вивченню дисципліни «Електронне урядування».

Вимоги до компетентностей, знань і умінь

За умови успішного виконання вимог щодо опанування дисципліни, студент набуде таких компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК03. Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні компетентності:

СК03. Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування.

СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК07. Здатність самостійно готувати проєкти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

СК09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

СК12. Здатність аналізувати діяльність інституцій державного та корпоративного секторів.

СК14. Здатність оцінювати конкретну управлінську ситуацію, використовуючи відповідні інструменти аналізу: галузевий аналіз, аналіз ринку, PEST-аналіз, матричний аналіз, SWOT-аналіз тощо із економічним обґрунтуванням та розробкою шляхів покращення ситуацій.

Програмні результати навчання

ПРН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

ПРН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

ПРН04. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

ПРН05. Визначати пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії.

ПРН06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проєктуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур.

ПРН07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

ПРН08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

ПРН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні, антикорупційні та екологічні наслідки варіантів рішень.

ПРН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

ПРН13. Уміти аналізувати політику ефективного залучення організаційних форм громадянськості до процесів електронного врядування, формувати систему показників та критеріїв, здійснювати їх ідентифікацію.

ПРН16. Здійснювати стратегічне і оперативне планування діяльності публічних організацій, бізнес-структур.

Опанування навчальною дисципліною повинно забезпечувати необхідний рівень сформованості вмінь:

Назва рівня сформованості вміння	Зміст критерію рівня сформованості вміння
1. Репродуктивний	Вміння відтворювати знання, передбачені даною навчальною програмою
2. Алгоритмічний	Вміння використовувати знання у практичній діяльності при розв'язуванні типових ситуацій

3. Творчий	Здійснювати евристичний пошук і використовувати набуті знання для розв'язання нестандартних завдань та проблемних ситуацій
-------------------	--

Навчальна програма складена на 3 кредити.

Форма контролю – проміжний контроль, залік.

РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1.** Методологія вироблення політики та прийняття рішень
- Тема 2.** Закони, принципи та методи що впливають на вироблення політики, розробку та реалізацію технології прийняття рішень
- Тема 3.** Людина в системі вироблення політики й прийняття рішень. Психологічний аспект вироблення політики й прийняття управлінських рішень
- Тема 4.** Поняття вироблення політики та класифікація управлінських рішень
- Тема 5.** Вироблення політики та прийняття рішень у системі управління
- Тема 6.** Інформаційне забезпечення процесу вироблення політики та прийняття рішень
- Тема 7.** Державне управління та державно-управлінське рішення
- Тема 8.** Підходи й напрямки вдосконалення системи вироблення політики та формування програмно-цільових державно-управлінських рішень
- Тема 9.** Планування нормативно-правових державно-управлінських рішень
- Тема 10.** Аналітичний документ як інструмент вироблення політики та підготовки рішень
- Тема 11.** Оцінювання результатів політики та прийнятих рішень у публічному управлінні та адмініструванні

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Методологія вироблення політики та прийняття рішень

Основні риси теорії вироблення політики та прийняття рішень є: об'єктивна реальність, логічна цілісність, здатність до розвитку, відносна самостійність, активний вплив на практику. Загальні поняття про вироблення політики та прийняття рішень. Сутність, завдання, предмет, функції, суб'єкти й об'єкти управлінських рішень. Політика й рішення в циклі управління. Пізнавальна і прогноуюча функції теорії вироблення політики й прийняття рішень. Основні категорії теорії вироблення політики й прийняття рішень.

Тема 2. Закони, принципи та методи що впливають на вироблення політики, розробку та реалізацію технології прийняття рішень

Основні закони управління, які впливають на вироблення політики й прийняття рішень: закон цілеполягання, закон різноманіття, закон руху, закон зворотнього зв'язку; принципи прийняття рішень, принцип ефективності управління, принцип науковості управління, принцип добору кадрів управління, принцип єдиноначальності і колегіальності управління, принцип конкретності й оперативності керівництва. Основні методи, які впливають на розробку і реалізацію технології прийняття управлінських рішень: методологічні, організаційні, економічні, технологічні, соціально-психологічні правові.

Тема 3. Людина в системі вироблення політики й прийняття рішень. Психологічний аспект вироблення політики й прийняття управлінських рішень

Місце людського фактора у процесі вироблення політики та прийняття рішень. Особистісні фактори вироблення політики й прийняття рішень: психічні процеси, психічні стани й психічні властивості. Процес вироблення політики й прийняття рішень, як процес поєднання розрахунку,

інтуїції, почуттів на певний момент часу. Способи розробки та прийняття рішень формалізовані і високо наукові, спонтанні. Особливості стилів прийняття рішень. Класифікації стилів прийняття рішень. Підходи до виділення стилів прийняття рішень: 1. Класифікація Д. Макгрегора. 2. Класифікація Р. Лайкерта. 3. Класифікація Р. Таненбаума та У. Шмідта.

Тема 4. Поняття вироблення політики та класифікація управлінських рішень

Вироблення політики як елемента управління. Управлінське рішення, як результат творчого цілеспрямованого аналізу проблемної ситуації, вибору шляхів, методів і засобів її вирішення. Прийняття рішення – основа управління. Основні складові процесу прийняття рішення: проблема і можливість. Основні ознаки управлінського рішення: цілі, наслідки, поділ праці, професіоналізм. Основні вимоги до управлінських рішень. Основний зміст управлінських рішень: економічний, організаційний, правовий, технологічний, соціальний. Системний та ситуаційний підходи до управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень за ознаками: за функціональним призначення, за характером дій, за часом дії.

Тема 5. Вироблення політики та прийняття рішень у системі управління

Потреби у виробленні політики та умови прийняття рішень. Технологія вироблення політики та прийняття рішень. Процес вироблення політики та прийняття рішення, як циклічна послідовність дій суб'єкта управління, направлено на розв'язання проблеми організації. Три стадії прийняття рішень: підготовка, прийняття і реалізація рішення. Етапи прийняття рішень. Організаційні аспекти вироблення політики та формування рішень. Підходи до вироблення політики та прийняття рішень: Оцінювання прийнятих рішень. Основні умови до технології вироблення політики та прийняття рішень. Відмова від прийняття рішення. Етичні аспекти прийняття управлінських рішень.

Тема 6. Інформаційне забезпечення процесу вироблення політики та прийняття рішень

Визначення поняття „інформація”. Інформація, яка необхідна для вироблення політики та прийняття рішень, її джерела надходження та методи оцінки. „Інформація” та „інформаційне забезпечення процесу вироблення політики, підготовки, прийняття та реалізації рішень”. Різні підходи до визначення поняття „інформаційне забезпечення”. Призначення інформаційних систем в системі вироблення політики та прийняття рішень.

Тема 7. Державне управління та державно-управлінське рішення

Прийняття і реалізація управлінського рішення як компонента процесу публічного управління. Теоретичні засади формування державно-управлінських рішень. Поняття «управлінське рішення» як акт реалізації влади з вибором способу дій у конкретній ситуації. Необхідність прийняття державно-управлінського рішення, як реакція на внутрішні і зовнішні впливи. Ознаки державних управлінських рішень. Державно-управлінські рішення та їх класифікація: нормативно-правові засоби, програмно-цільові засоби, організаційно-розпорядчі. Особливості вироблення політики та прийняття рішення в публічному адмініструванні. Організація контролю державно-управлінських рішень.

Тема 8. Підходи й напрямки вдосконалення системи вироблення політики та формування програмно-цільових державно-управлінських рішень

Вироблення та реалізація політики через програмно-цільові державно-управлінські рішення, їх класифікація. Державні програми та державні проєкти. Принципи формування державних програм та державних проєктів. Шляхи удосконалення прийняття державно-управлінських рішень.

Тема 9. Планування нормативно-правових державно-управлінських рішень

Нормативно-правові акти як «державно-управлінське» рішення. Алгоритм прийняття нормативно-правових актів. Класифікація норм: системні норми, концептуальні, норми ефективності, економічні норми. Основні підходи до планування нормотворчості в Україні. Процедура прийняття нормативно-правових державно-управлінських рішень. Аналіз процедур прийняття нормативно-правових актів.

Тема 10. Аналітичний документ як інструмент вироблення політики та підготовки рішень
Інформаційно-аналітичне забезпечення як основа для вироблення політики й прийняття рішень. Інформаційно-аналітична розробка, її складові. Сучасні вимоги до характерних рис організації інформаційно-аналітичного забезпечення як елемент управлінської діяльності. Принципи організації сучасної інформаційно-аналітичної діяльності в системі вироблення політики та прийняття рішень. Документ як спеціально створений предмет, призначений для збереження або передачі інформації. Відмінності аналітичного документу від наукової праці. Вимоги до аналітичних документів.

Тема 11. Оцінювання результатів політики та прийнятих рішень у публічному управлінні та адмініструванні

Система «ключових показників ефективності» в процесі вироблення політики, прийняття та реалізації рішень. Ефективність модернізації системи місцевого самоврядування в Україні: цілі, завдання, методи і якості реалізація рішень. Оцінювання територіального впливу на вироблення політики та прийняття рішень.

РОЗДІЛ 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основні джерела:

1. Апелло Ю. Менеджмент 3.0. Agile-менеджмент. Лідерство та управління командами. – Х. : Фабула, 2019. – 464 с.
2. Афанасьєв М. В. Побудова системи управління якістю в діяльності органів виконавчої влади регіону : монографія / М. В. Афанасьєв, Л. Г. Шемаєва, Л. Й. Аведян та ін. ; [за заг. ред. канд. екон. наук, доцента Л. Г. Шемаєвої. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 472 с.
3. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень. Проблеми теорії, методології, практики. Монографія. – К. : Вид-во УАДУ, 2020. – 328 с.
4. Берданова О. В. Стратегічне планування місцевого розвитку: Навч. посібник / О.В. Берданова, В.М. Вакулєнко. – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с. – Режим доступу: https://despro.org.ua/media/articles/04_book_berdanova_vakulenko_ctrateg_chne_planuvann
5. Вакулєнко В. М., Мамонова В. В., Шаров Ю. П. Стратегічне планування на місцевому та регіональному рівнях: Навч. посібник. – Ужгород : Патент, 2014. – 198 с.
6. Василенко В. А., Ткаченко Т. І. Стратегічне управління. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2014. – 400 с. – Режим доступу: <https://galsite.at.ua/load/7-1-0-254>
7. Василенко В.А. Теорія і практика: розробки управлінських рішень: Навчальний посібник. – Київ: ЦУЛ, 2003. – 420 с.
8. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: підручник. – К: Кондор, 2009. – 187 с.
9. Дробенко Г.О., Брусак Р.Л., Свірський Ю.І. Стратегічне планування розвитку територіальних громад. – Львів : Сполом, 2011. – 118 с.
10. Інформаційно-аналітична діяльність в державному управлінні: навчально-методичні матеріали / Авт.: С. О. Телешун, І. В. Рейтерович. – К. : Вид-во НАДУ, 2013. – 44 с.
11. Карпінський Б. А. Державотворчий патріотизм нації: оцінювання податкової домінанти / Б. А. Карпінський // Науковий вісник: Збірник науково-технічних праць. – Львів: НЛТУУ, 2012. – вип. 22.3. – С. 374-383.
12. Карпінський Б. А. Державотворчий патріотизм нації: податкова домінанта. Монографія / Б. А. Карпінський. – Львів : Колір ПРО, 2016. – 534 с. – (Серія «Держава і стратегіологія»).
13. Карпінський Б. А. Збалансованість фінансової системи: методологія, оцінка, порівняння. Монографія / Б. А. Карпінський. – Львів : Логос, 2005. – 496 с. – (Серія «Економіка території»).
14. Карпінський Б. А. Концепція формування та розвитку державотворчого патріотизму нації з позиції податкової домінанти / Б. А. Карпінський. – Львів : ЛДФА, 2014. – 12 с.
15. Карпінський Б. А. Напрями розвитку управління людськими ресурсами в органах державної податкової служби / Б. А. Карпінський, Н. С. Залуцька // *Україна : аспекти праці*. – 2007. – № 2. – С. 46-51.
16. Карпінський Б. А. Негативна синергічність: прояв у фінансовій продуктивності території. Монографія / Б. А. Карпінський. – Львів : Колір ПРО, 2017. – 116 с. – (Серія «Держава і стратегіологія»).
17. Карпінський Б. А. Синергетика: еволюція поглядів та прояв управлінських рішень у фінансово-економічному просторі. Частина I / Б. А. Карпінський, В. О. Григоренко // *Науковий вісник НЛТУ України* : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.17. – С. 366-375.
18. Карпінський Б. А. Стратегічний податковий менеджмент як механізм управління економічним розвитком держави / Б. А. Карпінський, Н. С. Залуцька // *Стратегічні пріоритети*. Науково-аналітичний щоквартальний збірник. – 2007. – № 4 (5). – С. 126-133.
19. Карпінський Б. А. Фундаменталізм прояву політичної непередбачуваності у фінансовому кліматі регіонів України / Б. А. Карпінський, В. О. Григоренко // *Економічний часопис-XXI*. – 2014. – №11-12. – С. 61-64.
20. Карпінський Б.А., Гасюк Р.В., Карпінська О.Б. Ділове адміністрування : навчальний посібник / За ред. проф. Б.А. Карпінського. – Львів : ГАЛИЧ-ПРЕС, 2021. – 412 с. (Серія «Держава і управління»).

21. Карпінський Б. А., Гасюк Р. В. Особливості методів цільового адміністрування у стратегіології новаційної управлінської доктрини домінантної взаємодії за державотворчого патріотизму нації. *Сучасна парадигма публічного управління* / Матер. міжнар. наук.-практ. конф. (17-18 жовтня 2019 р., м. Львів). Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. С. 517–520. – Режим доступу: https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/Zbirnyk_tezy_LNU_2019_ParadyhmaPU.doc.pdf
22. Карпінський Б. А., Думич І.-Р. І. Стратегіологія розвитку й підвищення ефективності атестації персоналу системи публічного управління та адміністрування. *Молодий вчений*. 2019. №11. С. 507–511. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/11/109.pdf>
23. Класифікація загальнонаукових методів досліджень / Енциклопедія державного управління [Текст] : у 8 т. / наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.] ; Національна академія державного управління при Президентові України. – К. : НАДУ, 2011. Т. 2. – С. 320–321.
24. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravo.org.ua/files/administr.doc>.
25. Куйбіда В. С. Територіальне планування в Україні: європейські засади та національний досвід / В. С. Куйбіда, Ю. М. Білоконь. – К.: Логос, 2009. – 108 с.
26. Кушнарєнко Н. М. Наукова обробка документів: Підручник / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова. – 4-те вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2006. – 334 с.
27. Кучеренко Д.Г. Менеджмент. Курс лекцій. Навчальний посібник. – К. : ЦУЛ, 2020. – 184 с.
28. Лахижа М. І. Модернізація публічної адміністрації: теоретичні та практичні аспекти / М. І. Лахижа. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. – 289 с.
29. Лендєл М. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні / М. Лендєл, Б. Винницький, Ю. Ратейчак. – К. : Вид-во «К.І.С.», 2007. – 120 с.
30. Мартиненко В. Демократичне врядування: проблеми теорії і практики / В. М. Мартиненко // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. Асоціація докторів наук з державного управління. – № 1. – Х. : ДокНаукДержУпр., 2010.
31. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: пер. с англ. – М. : Дело, 2000. – 704 с.
32. Методи наукових досліджень в державному управлінні / Енциклопедія державного управління [Текст] : у 8 т. / наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.] ; Національна академія державного управління при Президентові України. – К. : НАДУ, 2011. Т. 2. – С. 320–321.
33. Методологія наукових досліджень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.galsite.at.ua>
34. Орлів М. С. Підготовка і прийняття управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / М. С. Орлів ; упоряд. Г. І. Бондаренко. – К. : НАДУ, 2013. – 40 с.
35. Осовська Г. В., Фіщук О. Л., Жалінська І. В. Стратегічний менеджмент: теорія та практика: Навчальний посібник. – К. : Кондор, 2003. – Режим доступу : http://books.zntu.edu.ua/book_info.pl?id=35103
36. Пахарєнко-Андерсон А. Промисловий зразок Європейського Союзу / А. Пахарєнко-Андерсон // Інтелектуальна власність [Електронний ресурс]. – 2012. – № 6. – Режим доступу : <http://www.intelvlas.com.ua/2011-01/12201-antonina-pakharenkoanderson-promislovi-zrazok>.
37. Петруня Ю. Є. Прийняття управлінських рішень [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. Є. Петруня [та ін.] ; ред. Ю. Є. Петруня. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 214 с.
38. Питерс Б. Г. Глобализация, управление и его институты [Электронный ресурс] / Б. Г. Питерс. – Режим доступа: <http://www.stranaoz.ru/2004/2/globalizaciya-upravleniei-ego-instituty>.
39. Практичні інструменти регіонального та місцевого розвитку: Навч. посібник / [за заг. ред. В. А. Рач]. – Луганськ : ТОВ «Віртуальна реальність», 2007. – 156 с.

40. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. – Запоріжжя : ЗДІА, 2016. – 606 с.
41. Реформа публічного управління в Україні: виклики, стратегії, майбутнє: Монографія / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; відп. редактор І. А. Грицяк. – К. : “К.І.С.”, 2009. – 240 с.
42. Ставицький О. В. Особливості розвитку стратегічного управління в Україні / О. В. Ставицький // *Ефективна економіка*. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=646>
43. Стратегічне планування: Навч. посібник / О. Берданова, В. Вакуленко, В. Тертичка. – Л.: ЗУКЦ, 2008. – 138 с. – Режим доступу : https://regionet.org.ua/files/Strategic_planning_PAUCI_2008_ua.pdf
44. Стратегічне програмно-цільове планування процесів соціально-економічного розвитку України :наук.-метод. посіб. / за заг. ред. В. П. Горбуліна. – К. : Євроатлантикінформ, 2006.
45. Фергюсон А. Менеджмент у стилі «Манчестер Юнайтед». Як стати чемпіоном / А. Фергюсон, М. Моріц. – К. : Наш формат, 2019. – 280 с.
46. Шаров Ю. П. Стратегічне планування та реалізація політики на центральному, регіональному та місцевому рівнях: Навч. посібник / Ю. П. Шаров. – К. : Центр навчальної літератури, 2014. – 56 с.
47. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2014. – 699 с.
48. Чернов С.І. Текст лекцій з дисципліни «Державне та регіональне управління» С.І.Чернов, М.М. Новікова,С.О. Гайдученко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х. : ХНУМГ, 2014. – 140 с.
49. European Agency for Safety and Health at Work [Elektronic resource] // Access mode: <http://www.hsepeople.com/forum/topic/1127>
50. Karpinski B. Formation and development of tax control in Ukraine: resources aspect / B. Karpinski, N. Zalutska // Rynek kapitalowy a koniunktura gospodarcza 2010 : perspektywa makroekonomiczna / Pod redakcja Andrzeja T. Szablewskiego, Marka Martina: monografie. – Poland, Lodz : Politechnika Lodzka, 2011. – S. 107-130.

Додаткові джерела:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2007.
2. Методологія системного підходу та наукових досліджень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua>
3. Петров В. Використання міжнародних і регіональних систем охорони прав на товарні знаки в інтересах національних виробників [Електронний ресурс] / В. Петров. – Режим доступу: <http://patent.km.ua/ukr/articles/i394>.
4. European Governance. A White Paper. – Brussels : Commission of the European Communities, 2001.
5. Kenis P. Policy Networks and Policy Analysis: Scrutinizing a New Analytical Toolbox / P. Kenis, V. Schneider // Policy Network: Empirical Evidence and Theoretical Considerations [Text] / Marin Bernd and Renate Mayntz (eds.). – Frankfurt : Campus Verlag, 1991. – 176 p.
6. Rhodes R. A. W. Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability / R. A. W. Rhodes. – Buckingham : [s. n.], 1999.

РОЗДІЛ 5. ІНТЕРНЕТ САЙТИ

1. Офіційне представництво Президента України. – www.president.gov.ua
2. Урядовий портал. – www.kmu.gov.ua
3. Верховна Рада України – www.rada.gov.ua

4. Радник. Український юридичний портал. – <http://radnuk.info>
5. Державне управління справами. – <http://www.dus.gov.ua>
6. Журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток». – <http://www.dy.nauka.com.ua>
7. Стратегічне планування в регіонах Європейського Союзу. – <http://www.cor.eu.int/home.htm>.
8. Інтернет-портал для управлінців. – <http://www.management.com.ua>
9. Адміністративно-управлінський портал. – <http://www.aup.ru/>
10. Бібліотека економічної та управлінської літератури. – <http://ek-lit.narod.ru/links.htm>